

Budapest.

5. szám.

1892 január 28.

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

A Népnevelők Budapesti Egyesületének tulajdona s
A HAZAI TANÍTÓK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK HIVATALOS KÖZLÖNYE

XXVII. évfolyam.

FELELŐS SZERKESZTŐ
KONCSEK LAJOS.

KIADÓ:
HEISLER J.

Megjelenik minden szombaton.

Előfizetési ára: egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz (Budapest, II. ker. Retek-
utca 49. I. em. 13. sz.); előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadóhoz,
HEISLER J., kő- és könyvnyomdatulajdonoshoz, (Budapest, várkert-rakpart 1. sz.
alá) küldendők.

BUDAPEST, 1892.

HEISLER J., kő- és könyvnyomdatulajdonos kiadása.

KÁROLYI GYÖRGY
papirkereskedése
BUDAPEST,

V., Dorottya-utca 10.

Ajánlja nagy raktárát író- levél- és rajz-
papírokban, iskola szerekben, elismert jó
minőségű irkák, szépírási füzetek, rajz-
könyvek, rajzfüzetekben.

Ujabb kiadások:

**A Magyar korona országai hegy- és
vizrajzi térképe 25 kr.**

A Rondírás módszeres iskolája
Kolocskovszky Szilárdtól 30 «

Térképhályzatok, térkép rajzoláshoz
100 lap 2.50, 1 lap 3 kr.

Nagybani megrendelésnél előnyös árak.

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

Felölös szerkesztő: **KONCSEK LAJOS.**

Laptulajdonos:	Kiadó:
A „Népnevelők Budapesti Egyesülete“.	HEISLER J. II. ker. várkert-rakpart 1. sz.
Megjelenik e lap minden szombaton.	A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz:
Előfizetési ára:	Budapest II. Retek-utca 49. sz.,
Égész évre 4 frt.	előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadóhoz:
Fél évre 2 „	Heister J., kö- és könyvnyomdatulajdonoshoz
Negyed évre 1 „	(II. ker., várkert-rakpart 1. sz. alá) küldendők.
Pályázatok és egyéb hirdetések petit soronkint 10 krral számíttatnak.	
— Kéziratok nem küldetnek vissza. —	
TARTALOM: Egy chronikus bajról. Váradi Amadé. — A jellemképzésről és hatásáról (Tanulmány-féle). Minkó Béla. — Az álló írás érdekében. (Vége.) Czike Imre. — Tárca. Visszaemlékezés br. Eötvös Józsefre. Almásy János. — Felhívás a „Budapesti Tanítótestület“ helyi köreihez. Jeny J Szőke I. — Egyesületi élet. a) Brantner Albin. b) Szilágyi György. — Vidéki tanügy. — Külföldi tanügy. — Könyvismertetés. S-s. — Irodalom. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek.	

Egy chronikus bajról.

Sokszor halljuk panaszként hangoztatni, hogy korunkat a tulzott utilitarizmus jellemzi. Hogy boldogulni igyekszünk minél kényelmesebb módon s irtóznak minden olyan ideálisabb törekvéstől, melynek díját nem mindjárt s nem pengőérczben kapjuk. Szomorú tény, hogy így van, hogy törekvéseinkben elköznapiasodtunk s „hiszek egy“-ül fogadtuk el a kétszer kettő minél előnyösebb kiaknázásán alapuló hasznossági elveket.

Igaz, hogy a megélhetés gondjai napról-napra súlyosabbak, hogy az élelmesség törvénye tiltja, mindig csak olyan eszmékért hevülni, melyeket az asszony nem süthet meg a konyhán; de azért életelezélunkat kizárólag csak az üzleti könyvek rovatai szerint irányítanunk s emberi törekvéseinkben, az erkölcsi momentumok kikaczagásával, csak a rögn botorkálnunk, talán mégsem egészen emberi. Vannak dolgok, melyek Isten képeré teremtett lényünkre többé-kevésbbé kötelezők s melyek fokozottabb mértékben köteleznek bennünket tanítókat, kiknek embernevelés a hivatásunk. Ha a társadalom minden rétegében, az életpályák mindegyikén találkozunk is léha felfogású napszámossokkal, kik munkájok robotszerű elvégzése után ismerkedés-, dörgölődés- s más egyéb uraságoktól levetett eszközökkel törekszenek „szolgálati érdemek“ után, ez nem ment fel bennünket hivatásunk magasabb szempontból való betöltésének kötelessége alól, hacsak a példaadás jogáról lemondani s ez által szellemi kiskoruságunkat elismerni nem akarjuk.

Legutóbb a „Népnevelők Budapesti Egyesületé“-nek válaszmánya körében indult meg egy rég óhajtott üdvös mozgalom, mely egyrészt a tanítósnak az egyesületi életre való visszaterelésére, másrészt az igazi szakérdem méltánylására s a tanhatóság által való elismertetésére irányul. A kísérlet, melynek eszméje az egyesület tettvagyó új elnökétől ered s

melyet a minden szép és jóért nemesen buzgó érdemes tanfelügyelőnk támogat, ha beválik, egy orvos mesteri műtétéhez lesz hasonlítható. Egy nagy beteget akarnak lábra állítani, a testületi szellemet. A diagnózis már nagyon régen meg van állapítva, de számára eddig nem találtak füvet a kertekben. Állapota hol javul, hol meg rosszabbra fordul. Egyszer reményt fakaszt, máskor meg a lemondás kinja szántogatja az életeért aggódók szívét. Ez idő szerint a symptomáknak valamivel enyhébb mértékben való jelenléte a javulás örvendetes tényét bizonyítja, mit bizvást megelégedéssel kell fogadnunk, tekintve, hogy a betegnek egyszerűen már erősen hippokratikus arca vala. Az észlelhető javulás serkenti az egyesület vezetőségét arra az elhatározásra, hogy a paciensen tapasztalt kórtüneteket lehetőleg teljesen eloszlatva, azt visszaszerzett s fokozott életképessége által a hivatása körébe tartozó nagyfontosságú munkálkodásra képesítse.

A testületi szellem, mely élénk egyesületi működésben nyer kifejezést, hű tükrö a tanítóság hivatásérzetének, ügybuzgalmának. Fontos jelentőségű tényező ez, melynek fejlesztésére s fentartására minden lehetőt kell elkövetnünk. Mindaddig, míg boldogulásunk feltételeit kortestányákon kegyhajhászásban s más hozzánk nem méltó eszközökben keressük, szakkörünk keretébe tartozó kötelességeinknek pedig sok tekintetben fittyet hányunk, nem vagyunk méltók arra, hogy tanítói munkánk elismeressék, nem vagyunk méltók, hogy bennünket hivatásunk fontossága tekintetéből észre vegyenek s becstüljenek. Ha egynémelyiknek közlünk sikerül is talán ily eszközökkel ama bizonyos sült galambnak repülését eszeveszett hajszá után tágra feszített szája felé irányítani s elkapni, ez nem a tanítói érdem méltánylása, ez csak a kortesszolgálat kirimánkodott közönséges zsoldja. Erre törekednünk nem illik, nem szabad! Erkölcsi erőnk latba vetésével kell érdekeinkért küzdenünk. Küzdeni ügyszeregettel, bátran és kitartással, mert a sikert, a jutalmat csak így érdemeljük.

Addig is köszönettel kell fogadnunk dr. Verédy Károly ur ő nagyságának, szeretett tanfelügyelőnk s minden jóban vezérünknek igaz ügyszeregetre valló ama nemes kijelentését, hogy az egyesület törekvéseit ebben az irányban egyéni és hivatalos befolyásával minden alkalommal támogatni fogja. Hiszszük, hogy szerencsés kezével meg fogja találni a baj orvoslásának legsikeresebb módját, meg fogja szüntetni betegünk gyógyulási hajlamának nagyfokú makaességát s ujjbálára fogja kötelezni mindazokat, kiknek igaz ügy fekszik szívökön s kik szorongó aggódással kísérték figyelemmel a féltett beteget eddig is bajának minden súlyosabb fázisában. Kivánjuk, hogy a gyógyulás végre teljes legyen, ne következék be soha recidiva!

Váradi Amadé.

A jellemképzésről és hatásáról.

— Tanulmány-féle. —

Mivel azonban a lángelmékkel bírókra tulfogékonyságuknál fogva minden külhatás érzékeny ingert gyakorol, miért a szenvedély rajtok könnyen hatalmat vehetne: bő és rendszeres munka által kell a fogékony észet és szívet művelni, a testet és lelket hajlékonyná tenni, a

vágyak és szenvedélyek uralmát lecsigázni, s az akaratot a rossznak ellensúlyozására megacézolni. *Megacézolni*, mondtam, mert ha az ilyen tehetségek mellett rossz irányt vesz a jellem, tulajdonsaiktól — kik, ha önző céljaik úgy kívánják, bármily alkalmat megragadnak nagy tehetségeik érvényesítésére, — válnak a társadalom valódi ostorai. Álljon itt a példák legrettentőbbje: Barere Bertrand, a vérszörnyeteg, kinek undorító jellemtelensége miatt — mily gyalázat! — a „százszorszenti szabadság“ nevében annyit fáradott, villogott és annyi ártatlan vértől ázott a nyaktiló kifent aczéla. De forduljunk el e borzalmas képtől!

Az emberiség legnagyobb tömegét azok képviselik, kik középszerű tehetséggel bírnak, mely majd nehéz felfogás és jó emlékezet, majd könnyű felfogás és gyöngye emlékező tehetségéből áll. Az első, t. i. nehéz felfogás jó emlékezettel, inkább a köznépi tulajdona s ezzel korlátolt képzelő-tehetség szokott járni. A másik: könnyű felfogás és gyöngye emlékezet, mely többnyire élénk, szárnyaló képzelettel jár, inkább a művelt osztály sajátja. A nehéz felfogásuaknak bizonyos időtartamra van szükségük, hogy a külső benyomásokat észlelhessék és ítéletet alkothassanak s külsejükkel nem igen árulják el, a mit érzelmökre és szellemökre a külső hatás lassudan gyakorolt. A lángelméknél a rögtöni felfogással a hatás is azonnal jelentkezik szemben, arczon és minden izmon; de kivétel is van elég, midőn a lángelméjű ember belső harcát a külső nem tükrözi vissza, sőt látszólagos nyugalom fedezi a háborgó gondolatokat és érzéseket.

Az akaratot a nehéz felfogásuak és jó emlékezéssel bíróknál éppen úgy kiképezhetjük a vágyak és szenvedélyek elleni harc biztosított győzelmére, mint a lángelméjűeknél, sőt, mivel a külső hatás rájuk nem oly rohamosan történik és így indulataik nem annyira csapongók: a fáradozás nem kevésbé hálás. S miután ezeknél a megértés és hasonlításokból vont ítéletek több időt és nagyobb fáradságot igényelnek, a képzésnél a súly főleg erre fektetendő, nemcsak azért, mert megértés nélkül ismeret és tudomány általán nem szerezhető, de azon okból is, mert az ekkor előforduló nehézségeknek a gyermek tűrő szorgalmával való leküzdése annak akaraterejét tetemesen megedzi. Az értelem mellett az emlékezet gyakorlása sem hanyagolandó el, tudásuknak ez levén sarkalata, mert csak a miénk, a mire emlékszünk.

Uralkodó akaratot alá vetett szorgalommal a nehéz felfogás, jó vezetés mellett oly terjedelemben is kifejleszhető, hogy a jó emlékezet támogatása mellett, a született lángelmével csaknem versenyez. Se versenyben segítségére lesz az is, hogy az értelem fejlettségével a képzelő tehetség is nagyobb szárnyalást nyer.

Könnyű felfogás, gyöngye emlékezet s rendszerint uralkodóbb képzelet a középszerű tehetségűek kisebb felének sajátja. Ha összehasonlítást teszünk az adott tehetségek alapján, a jellemképzés könnyebbsége nyilván az előbbiek részére dől. A külhatások itt, a könnyű felfogás folytán, éppen oly tárt utat lelnek a kebel indulataihoz, mint a született zseniknél s a csapongó képzelet csak oly csigázóan járul azoknak rohamossá és károossá tételéhez. Az értelem képzése és indulatok zabolázása csak azon eljárást követelik ezeknél is, mint a lángelméknél; de ezuttal az emlékező-tehetség javítására fordítunk több gondot és tért, hogy az akaratnak legyen

mivel viaskodnia és mit legyőznie, hogy az uralomra-vergődéssel az akarakterő nagybecsű tulajdonná, valódi értékévé váljék.

A középszerű tehetségűek ezen része teszi, ha teljes szellem- és jellemképzésben nem részesülnek, az úgy nevezett „könnyelműek“-et. Könnyű felfogásuknál fogva a külhatások iránt igen érzékenyek levén, akarakterő hiányában minden csáb ingerének hódolva, indulatrohamaikat az ész — mely náluk sokszor nagy gondolatokra gyullad — parancszavával nem bírják gátolni, s bár, ha mit tesznek, talán iziben fölismerik kárát és megbánják, mégis igen gyakran feledékenységek, de mindannyiszor silány jellemök miatt visszasüllyednek a botlás útjára. Ilyenekről mondja az örök nevű Fáy: „Elszánt tettet, bármineműt, ne várj a romlott pulyától. Duzzad ő néha merész gondolatra, megvillan olykor lelkében a nagy szándék, de a kivitel ereje, lelkesége végkép hiányzik nála.“ Ilyennek tünteti fel történelmünk Zsigmondot, ki sok szépet, nagyot akart, de mindaz jellemének ingatagságán megtörött

A középszerű tehetségűek, erélyes és alapos nevelés mellett, szintén szilárd jellemekké képezhetők. A társadalomnak, nemzeti életnek, közvagyonosodásnak már számuk nagysága miatt is legtöbb hasznára válhatnak. De értelmi képzettséggel és jellem nélkül veszélyességük kiszámíthatatlan.

(Vége köv.)

Minke Béla.

Az álló írás érdekében.

(Felolvasatott a krisztinatóri elemi népiskola tanítótestületének 1892. évi jan. 8-án tartott ülésén.)

Áttérek most a dült írás ellen fenálló második komoly észrevétel megvilágítására, a gerincz-elferdülésekre.

A gerinczoszlop elferdülése az iskola szempontjából csak két irányban bir fontossággal, t. i. a test középvonalától balra, vagy jobbra történő elhajlása által. Nagy jelentőséget kölcsönöz ez állításnak az a körülmény, hogy a gerinczoszlop eme elhajlásai ép az iskoláztatás kezdetén, a 6—14 éves korban tapasztalhatók leginkább, tehát akkor, a midőn a gyermek csontvázában a csontképződés nem oly előrehaladott. Nem kevésbé jelentőségteljes az az észlelés is, melynek értelmében az oldalt görbült gerincz alakja megfelel azon testtartásnak, melyet a gyermek irásközben elfoglal. Ha egyéb aggodalom nem támasztaná fel a dült írással szemben észrevételeinket és nem hívná fel gondoskodásunkat gyermekeink egészsége érdekében, úgy ez az egy is elégséges arra, hogy ez állapotot változtatni kell.

Több esztendei tapasztalás után merem állítani, hogy a sorok iránya nagy befolyással van a test tartására. Nézzük csak: milyen a test helyzete a dülő írásnál, figyeljük meg azt az általunk leghelyesebbnek elismert testtartással bíró gyermeknél. Vegyük azonban mindenekelőtt figyelembe, hogy maga az ülés is izommunkásság. A padban ülő gyermeknél is izommunkásságot kíván ez a művelet, sőt többet, akaratot is kíván már, mert ez az apró nép csak akkor érzi magát elemében, ha kénye-kedve szerint mozoghat.

Erre az elevenvérű gyermekekre néha igazán a megváltás órája az írási óra, mert ez alkalommal a feszült figyelemben belefáradt izmainak

más helyzetet adhat és egy kis mozgást is megengedhet. Mert azt hinni, hogy az a gyermek csak egy 5—8 perczig is eleget tesz ama kivánalmainknak, hogy füzetét a függélyestől 35° elhajlás alatt tartsa, s mellette ne görnyedjen, vagy hajoljon füzetére, és ne fordítsa törzsét balra, vagy ne támaszkodjék az asztal lapjához — csaknem a teljes lehetetlenséggel határos. Mennyivel határozottabb ennél a bizonytalan helyzetnél az a könnyebb és biztosan kivihető kívánság, hogy az asztal szélével párvonalban tartsuk irkáinkat. No hát ezek előrebocsátásával lássuk, milyen a testtartás a dülő irás alkalmával. — A gyermek bal alsókarját egészen sohasem tartja az asztallapján (Mert nincsenek asztallapjaink. — Sz.), leggyakrabban azonban csak a kezefejét tartja fenn és fekteti irkájára s karja többi része az asztallapja mellett lelóg, úgy annyira, hogy nem ritkán czombjára támaszkodik könyökével. (És a tanító ezt tűrné? — Sz.) A jobb alkar az asztalon nyugszik, a jobb lapoczka nagyon kiáll, a jobb bordák nagyon domborúak, míg a bal bordák laposak s a mellkas balfele szintén összenyomódik s ez szüli a gerincz kisebb-nagyobbmértű elhajlásait. — Nem ritka azután az a testtartás sem, a midőn a gyermek mindkét alkarja fenn van asztal lapján, de olykép, hogy bal vállát felemeli s a jobbat mintegy behuzza, ez alkalommal a gerincz balra görnyed.

Látni való tehát, hogy a gerincz ferdülései mennyiben hozhatók oki összefüggésbe a dülő irás tanításával. Korántsem akarom azonban e súlyos következményeket kizárólag a dült irás rovására írni. Ezek létrehozásában több ok összessége működik közre, minők az átöröklés útján nyert beteges hajlam, továbbá sok helyütt a dajkaság átka.

A dülő irás védői azonban ez ellen is sok szóval küzdenek; azt mondják ugyanis, hogy a gerincz görbülését korántsem a dülő irás, hanem a rosszszerkezetű padok (Meg a kellő felügyelet hiánya. — Sz.) okozzák. Hát hiszen van ebben sok igazság, de mégsem döntenek még ezzel a felhozott érvek halmazát.

Hátra volna még ezek után felsorolni az álló irás előnyeit. Ott kezdem, hogy ez irás természetszerűség tekintetében felette áll a dülő irásnak. Ha valaki tanított már első osztályban, vagy megfigyelte ennek az apró népnek, hogy úgy mondjam, ösztönszerű szokásait, melyeket az életből (?) hoznak magukkal, úgy bizonyára tapasztalhatta, hogy az iskola nagyon gyakran, mesterkélt uton indulva iparkodik a gyermeket vezetni. Holott néha a gyermek természetes eszének megnyilatkozása oly feltűnően adja vissza az egyedül helyeset, a természeteset — csak követni kellene. Csakhogy ki látta gyermektől tanulni, mikor őt még előbb tanítani kell.

Mily erősen bizonyít az álló irás természetszerűsége mellett az is például, hogy az a kis gyermek, midőn előveszi tábláját nem 35° (Miert éppen 35°? — Sz.) elhajlás mellett helyezi az asztal (?) lapjára, hanem kis eszének természetes felfogása szerint, az asztallap élével vízszintes irányosan. Volt olyan növendémem, a ki, midőn megjelöltem táblája helyzetét, azt kérdezte, hogy hát „hogya lehet úgy írni“? Mennyi természetesség e naiv kérdésben! (És mennyi konfidencia! — Sz.) Hát még a legelső vonás, a midőn az a makacs palavessző mindig álló vonalakat húz. És valóban úgy telik el egy-két, sőt több hét is, hogy csak izzadás árán tud az az apró ujjacska csupán halvány kísérletszám

menő dült vonalakat húzni. Nagyon természetesen, mert hisz az egyenes fogalma már mintegy meg van rögződve lelkében, hisz piczi babakorától fogva mindég csak inkább álló (és fekvő) tárgyakat látott és most egyszerre dült vonalakat húzatnak vele.

De vegyük csak sorra, nézzük egészségügyi szempontból, hogy vagyunk az álló írással. Az álló írásnál a füzet olykép helyezendő az asztal lapjára (?), hogy az írás lapjának alsó széle párhuzamban haladjon az asztallapjának alsó szélével. Mind a két alsókar hosszának két harmadával az asztallapon van, még pedig egymásközött párhuzamos helyzetben, csupán a jobb kar mozog írás közben egyenletesen mindég jobbra. A szemek hossz tengelye, valamint a vállakat összekötő vonal mindenkor vízirányos legyen, mert csak így érhetjük el azt, hogy a szemek hossz tengelyének vetületére a betűk fővonalai merőlegesen álljanak és hogy a hossz tengely vetülete párhuzamban legyen a sorok irányával és mert másrészt ez által látjuk elkerülve a balra, vagy jobbra sülyesztett és hajlított vállakat és gerinczet. Egyébként az álló írásnál alkalmazott ezen helyzete a törzsnek kizárja a gerincznek a test középvonalától akár balra, akár jobbra történő elhajlását.

De lássuk a tanítástan szempontjából előnyeit. Mily sokat kell vesződni a gyermeknek, a míg ujjacskáinak parancsolni tud és a füzetnek helyes fekvést tud adni. Mert az kétséget sem szenved — s ezt a düllő írás hívei is beismerik — hogy a düllő írás előgyakorlatai (Talán: előkészületei? — Sz.) s a füzet helyes tartásának begyakorlása mennyi türelmet és időt vesz igénybe. Nos hát e nehézségekkel szemben mennyire egyszerű, könnyű és mennyire természetes a füzet helyzete, a betűk fekvése, a sorok iránya és az egészségtan kívánalmaival mennyire egyező a test helyzete, melyet az álló írásnál kell számon tartanunk és megszoknunk. Tehát az álló betűalakok s egyáltalában az álló írás elsajátítása sokkal természetesebb és a mi szintén nem megvetendő előnye: számtalanszor könnyebb, egyszerűbb mint a dült írás elsajátítása, mert az álló tárgyak fogalmát a gyermek már magával hozza az iskolába. Azután az álló írás testtartása kevésbé fárasztja ki az embert, mert a karoknak az asztallapon történő elhelyezése nagy mértékben befolyásolja a test egyensúlyban való tartását. Nagy előnyének kell be tudnunk azt is, hogy teljes ellenőrzést gyakorolhatunk a gyermekek otthon végzett írásánál a testtartást illetőleg; mert a sorok iránya és a betűk fekvése mintegy visszatükrözik a gyermek testhelyzetének minden legcsekélyebb eltéréret a helyes tartástól. Az álló írás könnyebben olvasható. Álló írással kevésbé lehet oly ákom-bákumokat (?) firkálni csak egy szemernyi figyelem mellett is, mint a düllő írásnál. Gyakorlati szempontból is több érv szól előnyösebb volta mellett. Szembeszökő gyakorlati értéke különösen a számtan tanításánál, a hol is a fegyelmezett rendben egymás felett álló számösszegek egy pillantással áttekinthetők. Papirost kimélünk gyakorlásánál, mert az állva egymás mellé helyezett betűk kisebb tért igényelnek, mint a dült írás szavai. Gyakorlati értéke mellett látszik az is szólni, hogy a hirdetések, czimtablák stb. mind nyomtatott tehát álló betűkkel vannak írva.

Sokan azt is felemlitik az álló írás ellenzői közül, hogy hát biz az nem oly szép és tetszetős, mint a dült írás; ez azonban nem egyéb pusztá szokásnál.

Ezekben foglaltam egybe észrevételeimet és ismertetésemet az álló irás érdekében, hogy mennyiben tudtam érdeklődést ébreszteni és meggyőződést formálni m. t. kartársaimban, ezt elbírálni nem az én tisztem. Ajánlom tehát e tárgyat becses figyelmökbe. Egyébként — tudtommal — a minden iránt érdeklődő közokt. miniszterünk egy oly irányú rendeletet bocsájtott ki, melynek értelmében jövő esztendőre próbakép elrendeli, hogy ez az álló irás hozassék be a főv. el. iskoláiban, lesz tehát alkalmunk a gyakorlat terén is meggyőződést alkotni ez irás előnyös voltáról. Győzzön a jobb!

(Vége.)

Czike Imre.

TÁRCZA.

Visszaemlékezés báró Eötvös Józsefre.

(Február 2.)

Báró E ö t v ö s J ó z s e f : »Az emberi
»nemnek szüksége van nagyszerű
»példákra, hogy a serdülő ivadék fel-
»felé tekinteni, nemes czélokért lel-
»kesedni, értők fáradni, nekik áldozni
»tanuljon«.

Melyik buzgó magyar néptanítónak ne dobogna fel a szive e nagy név hallatára? Ki az köztünk, ki a kegyelet adóját le ne róná e nagy férfi emlékének halála évfordulóján?

Hozzád fordulunk tehát nagy szellem, ki a távolból mint vezércsillag ragyogsz borongós egünkön, távozásodban mindinkább növekvő fényt árasztván nemzetedre, hogy ragyogó fényednél visszapillantást vessünk a multra s kutató tekintetet a jövőbe! — Mert

»nem halt meg az, ki milliókra költi
Dús élete kincsét, habár napja múlt,
Lerázva mindent, a mi benne földi,
Egy éltető eszmévé idomúl«.

Azon nagy szellemeknek egyike vagy te is, kinek „nőttön-nő tiszta fénye, a mint időben s térben távozik“.

Sajátságos, hogy a természetben akadunk oly törvényre is, a mely a népek erkölcsi világában szintén érvényesül. Valamint a természetben minden nagy hegységnek megvan a maga nagy folyója vagy állóvíze, a mely az egész vidék életet ébresztő forrásait magában egyesíti; ugy a nemzetek életében minden nagy korszak megalkotja a maga nagy emberét — vagy, ha kedvez a sors — nagy embereit, kikben a kor uralkodó eszméi, nemrég letűnt nemzedékek hagyományai és a jövő aspirációi a leghatározottabb kifejezésre jutnak.

Magyarország újraébredésének nagy korszakában látunk oly vezércsellemekeket feltűnni, kikben az átalakulás mozgató erői és eszméi leg-hatalmasabban lüktettek s kik mint providenciális férfiak ugy az anyagi, mint a szellemi téren oly hatalmas alapot kerítettek hazánk jövőjének, hogy az immár biztosítva lőn. Az alap pedig, a melyen egy nemzet

jövője s jobb sorsa nyugszik: az anyagi jólét megszilárdítása és fainak erkölcsi és szellemi gyarapodása.

Az utánuk következő nemzedékeknek marad a feladat, a megjelölt irányban tántoríthatatlanul tovább haladva, munka és szorgalom által a jövő nagy épületét kiépíteni.

Széchenyi „fajunk biztosítása s nemesb kifejtése“, hazánk jövőendő nagyságának kiépítése érdekében megalkotta az „izomrendszert“, — Kossuth lángszellemével kivívta állami önállóságunk szellemi és nyers harcát, — Deák böles irányzatával megszilárdította az egyességet és az önállóságot, míg Eötvös feladatává vált, egy nemzedékekre szóló törvény megalkotásával lerakni az általános népműveltség alapját, hogy Magyarország mint kulturállam a népek jövőendőbeli szellemi harcában helyét biztosan megállhassa.

E nemzetalkotó kérdésnek szerencsés megoldása volt az 1868. népoktatási törvény. Nem kis feladat volt, az abszolútizmus nemzettaposó uralmának megbukása után annak romjait eltávolítani és az általános, nemzeti művelődés, a nép erkölcsi és szellemi gyarapodásának előmozdításával a nemzetet oly állapotba juttatni, hogy az a művelődés magasabb fokán az emberiség nagy czéljainak elősegítéséhez lényegesen hozzájárulhasson.

Kielégítésre vártak továbbá e törvényben: a nemzet jövőjének nagy igényei, a jelen s mult tradíciói, a korszellem: a liberalizmus, a demokratizmus s a humanizmus érvényesülése, az iskolafenntartó hitfelekezetek érdekei, az államhatalom domináló befolyása, mind oly fontos tényezők és érdekek, a melyeknek összhangzatos igénybevételétől és megóvásától függött a törvény helyes megalkotása.

E nagy kérdés szerencsés megoldásában rejlik báró Eötvös József egyik legnagyobb államférfiúi érdeme. Hogy e törvény szerencsés koncepczióval bír, mutatja hazánk népoktatásának hatalmas fellendülése és az általános művelődés terjedése.

Természetesen idők multán, a civilizáció haladásával nagyobb művelődési czélok kitűzése és propagálása e törvény módosítását is kívánni fogják. Halad a kor, halad az emberiség, nagyobbodnak a czélok. Jelenleg azonban annak alapelveit módosítani vagy megbolygatni, avagy az alapfalakat megingatni akarni: ésszerűtlen dolog volna. Sőt ellenkezőleg, e törvény alapintézkedéseinek üdvös következményei teljes érvényre sem jutottak még. Az általános népiskola a társadalom összes rétegeit oly mérvekben még nem hatotta át, hogy az az egész nemzet köztudatába teljesen átment volna. Magyarország kulturális épületének kiépítése körül még mindig domináló befolyást gyakorol az a nézet, hogy az épület magasabb részei kerüljenek inkább érvényre, „mert a világosság felülről jön“. Mutatja a törvényhozásnak a népoktatás költségeire fordított állami hozzájárulása, mely az általános népiskola igényeivel még mindig merev ellentétben áll. Itt is győzni fog még Eötvös szelleme.

Népoktatásunk fejlődése nagyrészt a tanítók szakképzettségétől és kötelességüknek úgy az iskolában, valamint a társadalomban való buzgó teljesítésétől függ. Ki volt az, ki annyi lelkesedést és buzgóságot tudott volna a tanítóknak ébreszteni, mint Eötvös? Neki köszönhetjük, mikép a néptanító képesítése nagyobb színvonalra emeltetett.

Hogy milyen szolgálatot tett Eötvös hazájának és az emberiségnek mint publicista, író, költő, szónok és mint miniszter, annak részletes kifejtése arra vár, ki e nagy embernek életrajzát megírja. Magyarország ujabbkori államférfiai és írói közül kevés van olyan, ki annyi eszmével járult nemzetének kifejlesztéséhez, a társadalmi kérdések korszerű megoldásához, mint ő. „A XIX. század uralkodó eszméi“, a „Gondolatok“-ban, szónoklataiban, regényeiben és egyéb irodalmi műveiben lerakott eszméi valódi szellemi kincsek. Mint társadalmi filozófus, fölül-emelkedve a letűnt korok hagyományaképen ránk maradt társadalmi válaszfalakon, költői keblében hordá a megzománczozott valódi demokratizmust és liberalizmust. Eszméi nemzedékeknek szólnak, tehát manapság sem vesztettek semmit értékükből. Szól pedig belőlük mély vallásosság, lángoló hazaszeretet, az egész emberiséget átölelő meleg sziv, a valódi humanizmus s hivatva vannak arra, hogy mint világító fátylak lobogjanak a magyar nemzet előtt — újra, meg újra elolvasva, buzdítsanak és lelkesítsenek jobb jövőre. Az egész ember pedig mint a férfi-jellem ideálja áll előttünk.

Bátran el lehet mondani, hogy Eötvös eszmékben a leggazdagabb író és humánus lelkületét tekintve: a megtestesült emberszeretet.

Ki pedig eszméivel nemzetére és az emberiségre művelőleg és nevesítőleg hat: az a valódi pedagógus. Hogy Eötvös szellemi fényének sugarai Európa többi országaiba is elhatottak, bizonyítja többek között Gambetta nyilatkozata: „Nagyérdemű férfiú volt, kinek kiváló elméje, tágkörű nézetei, magasan szárnyaló eszméi voltak“.

El fog jönni az a kor, midőn minden magyar népiskolában meg fogják ünnepelni Eötvös emlékét. Lesz még valaki, ki eszméit, pedagógiai nézeteit és gondolatait a serdülő nemzedék számára egészszé tömöríteni fogja, ki e nagy sziv és elme fejlődésének történetét és életrajzát megírja, „mert a serdülő nemzedéknek nagy példákra van szüksége“.

Mi pedig, néptanítók, egyesüljünk a kegyelet mai ünnepén e nagy szellem dicsőítésében, az ő nagy szeretetében és az ő nevét viselő „Eötvös-alap“ egyesületében, hogy a szeretet meleg hajlékában segítsünk magunkon és utódainkon! Így teljesül majd a szeretet nagy költőjének végrendelete: „Eszméim győzedelme legyen emlékjelem“.

Almásy János.

FELHÍVÁS

a »Budapesti Tanítótestület« összes helyiköreihöz.

I.

„Sok kicsi sokra megy“, tanítjuk mi; és „Segíts magadon s megsegít az Isten is“, — tanítja az élet. — E két idézetből kiindulva, szeretettel kérjük a t. kartársakat minden nemen és rangon, hogy a „Tanítók házának“ eszméjét szóval, tettel és példával karolják fel! E révén jutunk csak egy életadó és fentartó központi helyiséghez, találkozó otthonhoz, eszméket szülő, munkát fejlesztő érintkezések gyűlélyéhez.

Propagálja mindenki a maga körében az ingyen telek adományozásának szükségességét; gyűjtsön mindenki e célra és mindenütt, —

ha még oly csekély összegeket is; hassunk oda, hogy a tanférfiak mulatságai ezután kiválólág a „Tanítók háza“ javára rendeztessenek s egyéb, általunk megközelíthető mulatságok jövedelmei e célra, szerényen bár, de megadóztassanak.

Ajánljuk továbbá utánzandó például több helyikör azon határozatának utánzását, hogy a testület tagjai minden hó elsején a fizetés felvételénél 10—10 krajczárnyi áldozatot hozzanak a nagy cél megvalósítására.

Nem áldozat az, a mit a magunk ügyének szentelünk, hanem kötelesség!

A „Budapesti Tanítótestület“ igazgatótanácsának ezen határozatát közöljük szeretettel és kartársi üdvözlettel.

II.

Csernyei Gyula tanítótársunk lefordította Bellamy Edward epohális munkáját: „Visszapillantás a 2000-ik évről 1887-re“, mely munka külföldre nyelveken már néhány száz kiadást ért.

A szerzőnek saját levele szerint Csernyei kartársunk az egyetlen, kit felhatalmazott arra, hogy művét magyarra fordítsa.

A munka a jövő társadalmi rendjét mutatja be, a midőn minden „közügy“ lesz ezen egyetlen fenséges fogalom alatt: állami. Kiterjed a családi, iskolai, nevelési, egyesületi, hatósági, állami stb., stb. ágaira a társadalmi életnek, a melyek századunkban még csak szétforgácsolódottan vannak meg; s a XIX. század bámuló fia kételkedve kérdezi: lehetett ez valaha úgy, hogy ő emlékszik a multra? és mért nem volt a társadalmi rend mindjárt kezdetben olyan, a minőnek azt Bellamy Edward festi, mikor az olyan egyszerű és olyan természetes? . . .

Mínt hogy az érdekesítő munka sokoldalulag tudományos is, s olvasása az élvezeten kívül mérhetetlen hasznót is nyújt, testületünk igazgatótanácsának határozatából annál is inkább ajánljuk e mű megszerzését úgy az egyeseknek, mint a testületek könyvtárainak; mert a fordító a tanférfiaknak kedvezményes árban adja; (20 sűrűn nyomtatott iv: 80 kr.) és, mert az előfizetéssel a testületi tagok jót cselekesznek egy olyan érdemes kartárssal, kit egy nehéz gégeoperáció képtelenné tesz a tanításra s ki irodalmi működése által nagy nehezen tartja fenn magát.

Ismételten ajánljuk a „Budapesti Tanítótestület“ igazgatótanácsának ezen felszólítását a t. testületi tagok és isk. igazgatóságok jóakaró figyelmébe!

Czim: Csernyei Gyula, VIII. ker. Sándor-u. 32.

Budapest, 1892. január hó 25.

Jeny József,
tanítótestületi elnök.

Szöke István,
tanítótestületi titkár.

Egyesületi élet.

A „Népnevelők Budapesti Egyesületé“-nek társadalmi szakosztálya jan hó 19-én tartott ülést, melyen Walter Károly elnökléte alatt: Cservenka Ferencz, Farkas Elek, Frimel János, Hof-

ecker Imre, Kápolnai Gyula, Koncsek Lajos, Magyar László, Minke Béla, Moussong Géza és Moussong István vettek részt.

Az ülés főtárgya egyesületünknek a „Segély-egyesülettel“ kapcsolatban rendezendő „Tanítók bálja“ volt.

Elnök jelenti, hogy ez ügyben megbízatásához hiven nsgos dr. Verédy Károly kir. tanfelügyelő urral, mint a segélyegyesület elnökével értekezett, ki örömmel vette a társas rendezés eszméjét, melyben a fővárosi tanítók szorosabb összetartásának czélzását látja, s a minél fényesebb siker elérésére támogatását megígérte.

Az elnök jelentése általános lelkesedéssel fogadtatott s egyhangulag dr. Verédy Károly választatott meg a bál elnökéül; mely tisztség elfogadására őt felkérni egy — Moussong Géza, Ulrich Adolf, Hofecker Imre és Brantner Albin tagokból álló küldöttség menesztetik. — Megválasztattak továbbá a bálrendezői tisztikar és a rendező-bizottsági tagok.

A létesítendő dalárda ügyének állásáról Moussong G. tesz jelentést, felhíván a tagok figyelmét a „Budapesti Férfi-dalegylet“ elnökének, Senyei Ferencz urnak körözött felhívására, mely által könnyűséggel lehetne szervezni a tanítói dalegyletet is. Többek hozzászólása után felkérte az elnök, hogy értekezék ez ügyben Senyei urral, s a legközelebbi ülésen tegyen erre nézve előterjesztést.

Miután az elnök egy újabb találmányu, igen praktikusnak, s tükarekossági szempontból is előnyösnek ígérkező gyújtóanyagot mutatott be, mely a szénfűtésnél a fát teljesen nélkülözhetővé teszi, — a gyűlés bezárattott.

Brantner Albin,
jegyző.

Az Aradvidéki Tanító-egylet igazgató-választmánya f. évi január hó 21-én tartotta első ülését ezen egyleti évben. Azon ok, hogy Lakits Vendel fővárosi igazgató-tanító, mint az országos tanítói bizottság elnöke, tisztségéről lemondott, sokkal fontosabb volt az aradi tanítóság előtt, semhogy az igazgató-választmány ne jelenjék meg teljes számban, sőt az igazgató-választmányi tagokon kívül számos központi egyleti tag is részt vett az ülésen. Ez ülés volt hivatva megállapítani azon módokat, melyek kifejezést adjanak azon szilárd ragaszkodásról, melylyel a tanítóság Lakits Vendel iránt viseltetik.

Máday Mátyás egyleti elnök megnyitójában hivatkozik arra, miszerint bármely ügy szabad fejlődését az egészséges irányu ellenzékben találja biztosítva, s hogy az Aradvid. Tanító-egylet körében levő ellenzéknek is mentől alkalmasabb mód nyujtassék arra, hogy tevékenységét fokozottabb mértékben kifejthesse, szükségesnek találta, hogy az igazgató-választmányt hívja össze, hol a szőnyegen levő ügyek leplezetlenebbül tárgyalhatók. Üdvözli az igen tekintélyes számban egybegyűlt választmányt s előadja, hogy husz egyleti tag indítványa oda terjed, miszerint az Orsz. Biz. elnöki tisztségéről lemondott Lakits Vendel fővárosi igazg. tanító iránt való bizalom nyilvánítására és az elnökség megtartására való fölkerésre találjon alkalmas módot. A felolvasott indítványból kitűnik az, miszerint Lakitsot ezen lépésre az birta rá, hogy az Orsz. Biz.

iránt oly nem remélt közönyt tapasztalt, melyet mélyen sértő fájdalom nélkül el viselni nem lehet. — De különösen az, hogy a közokt. kormány és az országgyűlés részéről a nemzeti népnevelés és avval a hazai tanítóegylet oly méltatlan eljárásban részesült, melyet ily viszonyok között évtizedek alig hozhatnak helyre. Györgyössi Rudolf, Csik J., Szilágyi Gy. hozzászólalása után határozatba ment, hogy febr. 4-ére rendkívüli közgyűlés hívandó egybe, melyen Lakits az Aradvid. Tanítóegylet tiszteletbeli tagjává választatik, s kinyilatkoztatja a közgyűlés, hogy Lakits iránt határtalan bizalommal viseltetik; felkéri, hogy az elnökséget újból vállalja el. Hasonló eljárásra hívja fel az összes hazai társ-egyleteket.

Az általános lelkesedéssel hozott határozat után az egyletekhez küldendő memorandum szerkesztésére Györgyössi, Decsy, Brusch, Kőmives és Schrodt titkár kérték föl.

Elnök bemutatja ezután a kolozsmegyei tanítóegylet azon átiratát, melyben fölhivatik az Aradvid. Tanítóegylet, miszerint nyilvánítson véleményt a tekintetben, hogy a falusi iskolákban miként lehetne a négy hónapi szünidőt alkalmas módon beosztani. Kiküldetik a fiokbizottságokhoz tanulmányozás és véleménynyilvánítás végett.

Verner L. egyleti tag bejelenti, hogy „Karczolatok“ czimű munkájából — mely az ország tanítóegylete által tetszéssel fogadtatott, — a megfelelő mennyiségű kötetmi példányokat a legrövidebb idő alatt fogja az egyleti pénztárnokhoz küldeni, s fölkéri az elnökséget, hogy a tagok részére való expedialást mielőbb eszközölni sziveskedjék.

Pénztárnoki jelentés, több rendbeli kiutalványozások, apróbb ügyek elintézése és a rendes jelentések után az ülés berekesztetett. Az igazgatóválasztmánynak ezen ülése a leglátogatottabb ülések közé tartozik.

Szilágyi György.

VIDÉKI TANÜGY.

Az Aradvidéki Tanítóegylet igazgatóválasztmánya f. hó 21-én tartott ülésén határozatilag kimondta, hogy Comenius híres pedagógus születésének 300-ik évfordulója alkalmából f. évi márczius hó 28-án nagyobb ünnepélyt rendez. Az ünnepélyen való részvételre és közreműködésre fel fogja kérni az Arad város területén működő összes tanítókat és tanárokat; — az ünnepély rendezésére pedig Brusch A., Simon K., Decsy G., Szöllősy K., Györgyössi R. és Verner L. tanfériákat kéri fel.

*

A Brassómegeyi Tanítótestület is nagyban készül a márcziusban megtartandó Comenius-émlékünnepélyre. A rendező-bizottság védnökéül Ürmösi Maurer Mihály cs. és kir. kamarás, főispán urat kérte fel, ki a Koós Ferencz kir. tanfelügyelő vezetése alatt nála járt küldöttséget a legszivesebben fogadta, s örömeinek adva kifejezést a testület a mozgalmá iránt, annak hathatós támogatását megígérte.

KÜLFÖLDI TANÜGY.

Észak-Amerika elemi és középiskoláiban ez idő szerint összesen 12,686,973 gyermeket tanítanak. E mennyiség a lakosság 1890-ben megállapított létszámának mintegy 20%-át képezi. Nyilvános iskolai czélokra az Egyesült-Államokban a lefolyt biz iskolai év alatt 140 millió 277 ezer 484 dollárt fordítottak — a mi oly rengeteg összeg, hogy nálunk még kimondani is nehezen, nem hogy kiadni bírnák!

*

Belgiumban ugyancsak megjárták a tanítók, mióta a klerikálisok kerültek a kormány élére! Ezeknek, midőn 1884-ben tulsulyra vergődtek, az volt a legelső teendőjük, hogy több száz állami iskolát bezártak, tanítóikat pedig, kiknek száma több ezerre rugott, egyszerűen elesapták. Az állam később — az országszerte kitört jogos felháborodások következtében — évi 1000 franknyi segélydíjat szavazott meg az ily méltatlan módon elbocsátottaknak, mindaddig, míg újabb foglalkozást nem nyernek valahol. Csakhogy ez a látszólagos kedvezmény sem tartott soká; mert hát a klerikális vezérférfiaik, kik az emberszeretetet és méltányosságot úgy látszik csak hirtől ismerik, arra birták a miniszteriumot, hogy e segélydíjakat most tetemesen leszállítsa. Nagy az elkeseredettség e miatt belga kollegáink között, s ügyük védelmére máris a legelőkelőbb jogászok ajánlották fel ingyenes közbenjárásukat. — Kiváncsiak vagyunk: mennyire sikerül majd a felvilágosodás jelen századának ezen obskurus eljárását a rövidülést szenvedettek javára megorvosolniok?

KÖNYVISMERTETÉS.

»Paedagogisches Jahrbuch«.

Egy darab bécsi pedagógiát óhajtanék megismertetni lapunk kedves olvasóival, midőn a „bécsi pedagógiai társaság“ 1890. évi működéséről kiadott évkönyvet bemutatni bátorkodom.

Tizenharmadik kötete ez az említett egyesület által kiadott ilyenemű évkönyveknek, szerkesztője Zens M. Tartalma érdekes, mert aktuális kérdések földolgozásával van tele, s a pedagógiai társulat tagjainak nagy intelligenciájáról tesz tanúságot.

Előttünk áll a „bécsi pedagógiai társaság“ egy évi működése, előtünk az eredmény, melyet a nevelés és oktatás fejlesztése céljából indított és alapított társaság egyleti uton, céltudatos irányban egy év alatt elért.

Az egész könyv 3 részre oszlik. Az 1. rész előadásokat és referátákat tartalmaz, melyek némelyike gyorsírói följegyzések után az egész vita lefolyását közli. Ez előadások és referádák részint az általános pedagógia köréből választva, minő pl. azon tanulságos vita, mely „az elemi iskolából a középtanodába való átmenet kérdésénél“ fejlődött; részint vannak speciális pedagógiai kérdések, ilyen pl. a német mon-

dattan reformja. Könyvek, taneszközök ismertetése csatlakozik ehhez, valamint a nevelés és oktatás történetéből is vannak benne részletek. Mindezek szépen megírt felolvasásokban, vagy tanulságos vitákban váltakoznak egymással s hozzájuk csatlakozik függelékül a különféle szabad egyletekben vagy tanítói konferenciákon tárgyalt pedagógiai témák nagybecsű gyűjteménye.

Záradékol megemlékszik az évkönyv az osztrák-magyar monarchia pedagógiai egyesületi életéről. Szól a „német-osztrák tanítói szövetségről“ (kebelébe tartozik 5 országos s 39 helyi jellegű tanító-egyesület 10357 taggal), referál az „alsó-ausztriai országos tanító-egyesületről“, egy csomó horvát, német, stájer, vend, szlóven egyesületről s végül, a mit előbb is kellett volna tán említenem: a IV. egyetemes magyar tanítógyűlésről. Igen! Leírja a mi legutóbbi egyetemes tanítógyűlésünket pártatlanul, elfogulatlanul, híven, a legapróbb részletekre kiterjedő gonddal s olyan lelkesülten, hogy szinte jól esik az embernek ebben a német könyvben ilyen szépen megírva találni a rólunk szóló közleményt. Megvallom, eleinte csodálgattam is ezt, de csakhamar természetesnek találtam a dolgot; csillag alatt ugyanis az a megjegyzés olvasható, hogy e referáda a társaság levelező-tagjának (kit mi nagyon jól ismerünk) a tollából eredt. Ki az? Kurz Sámuel! Én a magam részéről határozott érdemül tudom ezt be Kurz urnak, mert nagyon sokat lendített tekintélyünkön ezen referáda megírásával és ilyen helyen való közzétételével; a legnagyobb köszönet illeti őt ezért.

A „Paedagogisches Jahrbuch“-nak ime körülbelül ez volna a tartalma. A „Népnevelők egyesületé“-nek választmányára máris elhatározta ilyen évkönyv kiadását; a milyen örömmel vettem kezembe az osztrák kollegáknak most ismertetett könyvét, s a milyen élvezettel tanulmányoztam, ép oly örömteli reménnyel várom a mi egyleti tevékenységünkről tanúságot tévő magyar évkönyvet. Persze ehhez, mindenekelőtt „egyleti tevékenység“ kell, mely az osztrákoknál — mint azt a Jahrbuch igazolja leginkább — már megvan és virágzik.

S—s.

I R O D A L O M.

— **Megjelent a »Délmagyarországi Tanítóegylet« jubiláris XXV. közgyűlésének naplója.** Midőn ez emlékezetes közgyűlés lefolyását, illetve annak eseményeit a derék egyesület nyomtatásban is kiadta, alkalmasint arra gondolt, hogy — verba volant, scripta manent — És tényleg helyesen cselekedett, mert a m. évi június 28- és 29. napja n Temesvárott felhangzott szép és életrevaló eszmék bizonyára elröppentek volna, ha nem örökítené meg azokat ez a nagy gonddal összeállított, érdekes tartalmu füzet. Elolvasásából okulást, tanulságot merithet bárki is. Benne foglaltatik mindaz, a mi e napokon történt: többek között Schenk Jakab ünnepi megnyitó beszéde, Láng Mihálynak »Az iskola és nemzetünk génusza«, valamint Diensztl Emiliának »A szivképzésről« cz. gyönyörű értekezései stb. stb. — A derék egyesületnek e napló megjelenése alkalmából csak elismeréssel tartozunk s kívánjuk, hogy üdvös irányu munkálkodásával továbbra is tetterre buzdító mintaképpül szolgáljon a többi hazai tanítóegyesületeknek!

— **A Komárommegyei tanítótestület értesítője 1873—1891.** A jegyzőkönyvek nyomán sze készítették Szépe Pál elnök és Marcsa György, főjegyző Az utóbbi 18 esztendő munkásságának leírását nyújtja ezen értesítő. E munkásság nem nagy, de örömdetesen tapasztalható belőle, hogy a komárommegyei

tantestület 18 évi fennállása óta mindig lelkesen buzdította az embernevelés nagy munkájában a nemzeti munkásait; a hivatásszeretetet mindig sikerrel tartotta ébren közöttük, s valahányszor alkalom kínálkozott mindig készségesen ragadott fegyvert anyagi helyzetünk javítása, társadalmi állásunk emelése érdekében. — Tartsa meg ezt a nemes tulajdonát továbbra is, s teljesüljön minél előbb az az óhajata, hogy minél számosabban tömörüljenek zászlaja alá, melyre a legüdvösebb törekvések jelszavai írják!

V E G Y E S E K.

— **A Tanítói Turista Osztály** alakuló közgyűlése — mint értesülünk — febr. 4-ére, csütörtökre tétetett át. E változtatást azért eszközölték, mivel február 6-án ép a budai tanítóegylet tartja rendes tánczvigalmát, melyen ez Osztály tagjai közül sokan részt óhajtanak venni. — A közgyűlést — melyen a központ báró Eötvös Loránt elnök ur vezetése alatt fog megjelenni. — társasvacsora követi a »Fehér-ló« szállóban, a központ részvétele mellett. — Megemlítjük ez alkalommal azt is, hogy a tanítók küldöttsége f. hó 21-én tisztelgett dr. Verédy Károly, kir. tanfelügyelő úrnál, felkérvén őt az elnöki tisztség elfogadására. Szeretett tanfelügyelőnk örömmel fogadta el az elnöki tisztséget s így azt hisszük: a közgyűlés lelkesedéssel s egyhangulag fogja őt megválasztani. — A közgyűlésre szóló meghívók e napokban küldetnek szét.

— **Emlékeztetésül.** A »Budapesti Tanítótestület« által hirdetett két ötven-ötven frtos »Eötvös-Alap« pályázata febr. 2-án jár le, mely körülményre azza figyelmeztetem a folyamodókat, hogy kérvényeiket addig J e n y József elnök úrhoz (IX. ker. Bakács-téri iskola), vagy hozzám (I. ker. Városmajor-utca 31. sz.) juttassák annál is inkább, mert későn érkezett kérvények tekintetbe nem vétetnek. — Szóke István, tantest. titkár.

— **93 — 45 — 21.** Nehogy t. olvasóink sebtében azt higgyék, hogy ezekkel a számokkal ütöttük meg tán a kis lutrit, sietünk kijelenteni, hogy nem vagyunk barátai semmiféle szerencsejátéknak. Hanem azért ezeket a számokat mégis csak az urnából (az igaz hogy csak — kalap volt) huzzták ki. Történt pedig, de hiszen ugy is tudják. Az Ujvárosháza társalgó terme rég látott már együtt annyit — tanítót, mint e hó 21-ének délutánján. És mi hozta őket össze? Mondják: az — elvek harca! Hát legyen ugy! Egy darab mozgalmas élelet láttunk ott együtt a f. tanítósz. sokszor kárhozottat langyma tag életéből. Korteskedések itt, kapacitálások ott, gyöngye összetűzések amott, mind azt bizonyíták, hogy mégis csak van bennünk élet, ha hí az — elv! A közoktatási bizottságba küldendő képviselőnk megválasztása kétségtelenül fontos elvi kérdés. Most már megoldottuk: tul vagyunk rajta. Vehemensen indult meg a szavazás és csendben osztaltak szét az »elleneséges« pártok. Az urnából ismét J e n y József nevét huzzták ki 93 szavazattal. Ellenfelei közül Hajnal Adolf 45, Trájtler K. pedig 21 voksot kapott. — Melegen üdvözljük az újból megválasztott derék tanférfiut, s folytatólagos küldetéséhez csak annyit kívánunk; karolja fel a f. tanítók ügyeit abban a bizottságban igazi ügyszeregettel, pártatlan igazságérzettel, míg fontos missiója teljesítéséhez a tanítótestület kebeléből újabb segítő társakat nem kap!

— **Meghívó.** A Mária Dorottya-egyesület választmánya f. hó 31-én, vasárnap, d. e. 11. ór kor az áll. polg. isk. tanítóképző-intézetben (Andrássy-ut 65. sz.) rendes ülést tart. — Az ülés nyilvános és vendégeket is szívesen látnak. T á r g y a k : Évi jelentés. Pénztár évi kimutatása. Alapszabályok módosításának tárgyalása. A rendes közgyűlés előkészítése. — Budapesten, 1892. január 24-én Gr. Csák y Albinné, elnök.

— **Még mindig nem az igazi!** — Jeleztük a minap, hogy tisztelgő küldöttség járt az új tanügyi tanácsos urnál, de többet e tényről nem irhattunk, mivel — mint említettük — nem volt róla hivatalos tudomásunk. E re vonatkozólag illetékes helyről most a következő sorokat kaptuk: A küldöttség, melyben minden kerület tanítói képviselve voltak, J e n y József tant. elnök vezetése alatt f. hó 17-én tisztelgett Rózsavölgyi Gyula tanácsnok urnál, ki azt

a legszívélyesebben fogadta s a küldöttség-vezető rövid, üdvözlő beszédére körülbelül a következőket válaszolta: »Igen szépen köszönöm szíves megjelenésüket. Én teljes tudatában vagyok annak a nagy és nemes feladatnak, melynek megoldására vállalkoztam, Nemcsak hiszem, de szónokuk ígérete után teljesen meg vagyok győződve, hogy önök engem e nagy feladatomban mindenkor a legnagyobb készséggel támogatni fognak; legyenek meggyőződve, hogy én minden erőmet arra fogom felhasználni, hogy a f. v. tanügy és ezzel együtt a tanitóság jogos és méltányos érdekei előmozdittassanak.« Örvendünk e kecsegtető szép szavaknak, melyeknek valóságában perczre sem kételkedünk — és örvendünk ez értesítés utólagos beküldésének is. Egyet azonban nem hallgathatunk el, s ez az, hogy lapunk, mely multjánál, s azon körülménynél fogva, hogy a f. v. tanitóságának csaknem kizárólagos közlönye, a jövőben méltán elvárhatja, hogy az ilyen nevezetes és mindnyájunkat közösen érdeklő tanügyéleti mozgalmakról előzetesen értesítve, azokban hivatásához képest kellően képviseltessék. — Ez óhajításunkkal — reméljük — nem léptük át a kivánságok kellő határát.

— **Kérelem.** Tisztelettel alulírottak kérjük mindazon t. kartársainkat, a kik az »álló írással« osztályaikban már próbákat tettek: szíveskedjenek e téren szerzett tapasztalataikat velünk levé vagy levelező-lapon közölni. Mi viszont szívesen szolgálunk a t. kartársaknak utbaigazítással az álló írás ügyében, ha megkereséseikhez a viszonzásra szükséges levéljegyet csatolják. Kitűnő tisztelettel: Böngérfi János és Kárpáti Béla f. v. tanítók. (Budapest, IX. ker., Lónyay-utczai népiskola).

— **Halálozás.** Folvó hó 18-án hunyt el a német-szent-mihályi ág. h. ev. egyház érdemdús tanítója Kieleisz Teofil 88 éves korában, 63 évi áldásos működés után. Hatvanhárom esztendeig tanítónak lenni olyasmi, mire még gondolni is nehéz. Vasvármegye tanitóságának e nesztorában egy kiváló egyéniség hunyt el, kinek működése nemcsak az iskola négy falára szorított, hanem azokon túl is messze kihatott. Alig van hazánkban gyümölcsfaj, szőlő, mit K. kertjébe át nem plántált és onnan a községben meg nem honosított volna; e mellett a méhészet-t is nagy sikerrel űzte! Az egyesületi élet terén is tevékeny munkásságot fejtett ki s a 70-es évek elején megalakult »felső vasvármegyei ált. tanítóegyesület«-nek másodeinöke volt. Ötven éves jubileumát ünneplésen ülte meg a nevezett egyesület s a legmagasabb helyről sem maradt el érdemeinek elismerése: az — ezüst érdemkereszt! — Most már egyszerű s irkereszt jelöli csak pihenő helyét; nyugodjék alatta békében, csendesen!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

S. F. **Budapest.** Kérésének annál készségesebben teszek eleget, mivel azon az értekezleten magam is jelen lévén, a nyilatkozatot ily formában csakugyan hallottam. Ha a könyv kezemhez jut, okvetetlenül megteszem rajta a kívánt csekély módosítást. — K. S. **Budapest.** Azt hiszem: így megkuritva is megállja a helyét. Köszönöm a támogatást s örvendek fölépülésének. — J. J. **Bpest.** A t az értesítést nem kaptam meg, pedig vártam; s várakozásomnak azután az lett a vége, hogy a semmiről kellett írnom valamit. — E. M. **Bpest.** Leveledet — sajnálom bár, — de nem közölhetem. Hosszu is, azután meg semmi különös ok nincs, a mi közlését megokolná tenné. Ha helyesled a programmat s bizol az ígértben, úgy magad is elállsz kívánságodtól. Üdvözöllek! — Sz. B. L. **Bpest.** Nem tudtam felfogni eddigi hallgatásod okát; hát most értesülök róla őszinte részvéttel, hogy súlyos betegség szegzett ágyadhoz. Reménylem azonban, hogy már jobban vagy, s tartózkodjál ideig a megerőltető munkától. — **Nádudvary.** Megkaptam a helyes irányu, szépen kidolgozott cikket s legközelebb fel is használok, de csak — álneved alatt. Tervedet csak helyeselhetem, s a legjobb sikert kívánom hozzá — valamennyiünk érdekében!